

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף לט

לא יהלך אדם לסוף שדהו... לא יטייל אדם על פתח מדינה. לא יהלך אדם בשבת לשדה שלו לראות מה צריך לטפל בה, וכן לא ילך לפתח המדינה לקראת מוצ"ש בכדי להיות מוכן ומזומן להיכנס למרחץ מיד בצאת שבת, דבר זה נלמד מהכתוב "**מְמַצוֹא חֶפְצָךָ**". הגמרא אומרת שדוקא כשניכר הדבר אסור, אבל ללכת לסוף התחום בלי לומר כלום מותר כי אין ניכר הדבר, שמא היה טרוד בלימודו או שחמורו נאבד לו.

משנה: המשנה עוסקת בזמן שבית דין היו מקדשים את החודש על פי עדים שראו את חידוש הלבנה. שאם באו עדים ביום ל' בחודש והעידו שראו אתמול את חידוש הלבנה, היום הזה נקבע לראש חודש (= אתמול היה כט' לחודש הקודם והיום הוא א' לחודש הבא). ואם לא באו עדים ביום ל' בחודש, החודש מתעבר (= היום הוא ל' לחודש הקודם ומחר הוא א' לחודש הבא).

במקומות הרחוקים מבית דין לא ידעו האם ראש השנה נקבע היום או מחר, ומספק נהגו קדושת יו"ט בשני הימים. במקומות הסמוכים לבית דין נהגו ביום הראשון קדושה - שמא יבואו העדים היום והיום הוא קודש ומחר חול. ואם לא באו עדים היום ונתקדש החודש ביום השני, נהגו גם בו קדושה.

רבי יהודה אומר - מי שהיה חושש שמא ראש השנה יהיה מעובר (= שמא יעָבְרוּ בית דין את חודש אלול וראש השנה יהיה יומיים - בל' אלול ובא' תשרי), והוא רוצה ללכת ביום הראשון למזרח וביום השני למערב, מניח שני עירובים (= אחד במזרח ואחד במערב) ואומר: 'עירובי שבמזרח יקנה לי ליום הראשון של ראש השנה וזה שבמערב יקנה לי ליום השני של ראש השנה'. או שאומר: 'עירובי יקנה לי ביום הראשון של ר"ה, ובשני לא יקנה לי ואני כבני עירי (= בדומה למשנה הקודמת). והטעם הוא לפי ששני הימים של ר"ה הם שני קדושות נפרדות, שהרי הקדושה נוהגת בשניהם רק מחמת הספק - שאין אנו יודעים מתי קידשו ב"ד את החודש. וּלְדַעַת חֲכָמִים אינו יכול לקנות כל יום שביתה במקום אחר, משום שלדעתם שני ימי ר"ה הם קדושה אחת ואין זה ספק, אלא תקנת חכמים שינהגו קדושה בשני הימים.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

👉 חכמים אסרו להפריש תרומה ביום טוב.

ועוד אמר רבי יהודה - מתנה אדם (= מפריש תרומה בתנאי) על פירות טבל שבתוך הכלכלה (= סל) ביו"ט ראשון של ראש השנה, ע"י שמפריש קצת מהפירות ואומר: 'אם היום חול הרי אלו תרומה על הפירות שבסל, ואם היום קודש אין בדברי כלום'. וביום השני של ר"ה נוטל את אותם הפירות שהפריש אתמול ואומר: 'אם אתמול היה קודש והיום חול הרי אלו תרומה על שאר הפירות, ואם אתמול היה חול והיום קודש הרי היא כבר נהיתה תרומה מאתמול', ואוכל את הפירות שנותרו בכלכלה. ולא הוודו לו חכמים. טעם מחלוקתם כנ"ל לגבי עירוב.

וכן לדעת רבי יהודה ביצה שנולדה ביו"ט הראשון של ר"ה (= שאסור לאוכלה באותו יום כמבואר במס' ביצה) מותר לאוכלה ביום השני של ר"ה. ולא הוודו לו חכמים. טעם מחלוקתם כנ"ל לגבי עירוב.

רבי דוסא בן הרכינס אומר - שליוח ציבור העובר לפני התיבה ביום הראשון של ראש השנה (שהוא גם ראש חודש תשרי) אומר: 'החליצנו (= חזקנו ואמצנו) ה' את יום ר"ח הזה בין אם הוא חל היום ובין אם הוא יחול מחר' (= משום שאנו מסופקים איזה יום הוא ר"ח). וביום השני של ר"ה אומר: 'החליצנו וכו' בין אם הוא חל היום ובין אם הוא חל אתמול'. ולא הוודו לו חכמים (טעמם יבואר בגמרא).

גמרא: 👉 **הקדמה להבנת הסוגייה:** למדנו במשנה במס' ראש השנה - שפעם אחת לא באו עדים להעיד על ראיית הלבנה ביום ל' אלול עד לאחר הקרבת קרבן התמיד של בין הערביים, והלוויים אמרו אז את השיר של יום חול. אח"כ באו העדים והתקדש היום (= יו"ט ראשון של ר"ה), ונמצא שלא אמרו הלוויים את השיר של יו"ט. לכן תיקנו חכמים שאם באו העדים ביום ל' אלול לאחר הקרבת קרבן התמיד של בין הערביים (= שכבר אמרו בו שיר של יום חול), שוב לא יקבלו אותם ולא יקדשו את היום, וראש השנה יחול למחרת ויאמרו בו שיר של יו"ט, אבל תיקנו חכמים שבכל מקרה ינהגו קדושה גם ביום ל' אלול.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

'חכמים' המוזכרים במשנה הכוונה לרבי יוסי הסובר ששני ימי ר"ה הם קדושה אחת. בברייתא מבואר שחכמים (לא אלה של משנתנו) סוברים ששני ימי ר"ה הם שני קדושות (כרבי יהודה של משנתנו).

רבי יוסי מוכיח בשיטתו: שהרי אם באו עדים מן המנחה ולמעלה (= לאחר הקרבת קרבן התמיד של בין הערביים) ממשיכים לנהוג באותו יום קודש (= יו"ט ראשון של ר"ה) למרות שלא מקבלים את העדים ולא יקדשו היום את החודש, וגם מחר הוא קודש (= יו"ט שני של ר"ה), א"כ מוכח ששני הימים הם **קדושה אחת** ולא שני קדושות מחמת הספק, שהרי חכמים תיקנו לנהוג קדושה בשני הימים אפילו שאנו יודעים שרק היום השני יתקדש.

וחכמים סוברים שהטעם שנוהגים ביום הראשון קודש (אפילו שאנו יודעים שרק היום השני יתקדש) הוא משום שלא יבואו ללזלל בקדושת היום הראשון בשנים הבאות - שאם נתיר להם השנה לעשות מלאכה בסוף היום הם יבואו לעשות בשנים הבאות מלאכה אף בתחילת היום, ואם יבואו עדים לפני המנחה ובית דין יקדשו את היום, נמצא שעשו מלאכה ביו"ט. אבל באמת הם שני קדושות.

'פירות הנושרים': פירות שנשרו ביו"ט ממקום גידולם גזרו חכמים לאוסרם באכילה, שמא יבוא לתלוש מהמחובר ביו"ט. **'משקין שזבו'**: משקים שנסחטו מהפרי מעצמם ביו"ט גזרו חכמים לאוסרם בשתיה, שמא יבוא לסחוט ביו"ט.

תניא כיצד אמר רבי יהודה מתנה אדם על הכלכלה וכו': ביארנו לעיל במשנה. ורבי יוסי אוסר לעשר טבל ע"י תנאי אפילו בשני ימים טובים של גלויות (= פסח שבועות וסוכות שבחו"ל, שכיון שהיו רחוקים מבית דין נהגו בשני ימים **מחמת הספק**, ולמרות זאת מחמיר בהם רבי יוסי).

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

ההוא בר טוביא: מעשה בצבי שהובא לבית הריש-גלותא שניצוד ביו"ט ראשון של גלויות (= ע"י נכרים, ואסור לאוכלו ביו"ט הראשון) ונשחט ביו"ט שני, רב נחמן ורב חסדא אכלו (= שסברו שקדושתם של שני הימים היא מחמת ספק, ואם אתמול היה חול הרי הוא ניצוד בחול ומותר, ואם אתמול היה קודש הרי היום הוא חול), ורב ששת לא אכל לפי שאיסי שנה בברייתא 'וכן היה רבי יוסי אוסר בשני ימים טובים של גלויות', מוכח שרבי יוסי סובר ששני הימים הם קדושה אחת.

רבא דוחה את ההוכחה של רב ששת: אולי כוונת הברייתא לשני ימים טובים של ראש השנה בגולה, כלומר שרבי יוסי סובר שאף בחו"ל שני ימי ר"ה נחשבים לקדושה אחת אבל שני ימים טובים של גלויות הם שני קדושות. רב אסי דוחה את ההוכחה של רב ששת: אולי כוונת הברייתא שרבי יוסי סובר ששני ימים טובים של גלויות דינם כשני ימי ר"ה לשיטת רבנן שהם שני קדושות.

רבה בר שמואל אמר לרב ששת שרבי יוסי מודה בשני ימים טובים של גלויות שהם שני קדושות.

לדעת רב אשי אף רב ששת מודה שהם שני קדושות, והמעשה עם הצבי הנ"ל היה שונה: הצבי הובא מחוץ לתחום ביום טוב, ורב נחמן ורב חסדא שאכלו סוברים שדבר שהובא מחוץ לתחום בשביל ישראל זה (= במקרה הזה לריש-גלותא) מותר לישראל אחר שלא הובא בשבילו (= רב נחמן ורב חסדא), ורב ששת שלא אכל סבר שכל מה שהובא לבית הריש-גלותא הובא עבור כל החכמים הרגילים לסעוד בביתו.

